

Lausunto esitykseen, joka koskee tekijänoikeuslain muuttamista

Kirjoitustulkkkaus on tulkkkausmuoto, jossa tulkki välittää puhujan suullisen viestin kirjoitettuun muotoon. Kirjoitustulkkkaus on yhden kielen sisäistä tulkkkausta. Kirjoitustulkkatessaan tulkki muokkaa kuulemaansa luettavassa muodossa helpommin ymmärrettäväksi puuttumatta kuitenkaan puheen sisältöön tai sävyyn. Kirjoitustulkkkaus on simultaanitulkkkausta - tulkki kirjoittaa kuulemansa yhtä aikaa puhujan puhuessa. Kirjoitustulkkkaus tapahtuu pääsääntöisesti kirjoittamalla kannettavalla tietokoneella, joskus myös käsin kirjoittamalla. Käytettäessä tekstinkäsittelyohjelmaa (esim. Office Word tai WordPad), on myös mahdollista tallentaa tulke kuten tavallinenkin tekstitiedosto. Käytettäessä tulkkkausohjelmaa (esim. KITU), tallennusmahdollisuutta ei ole.

Tulkkkaus on tilanteessa syntyvä tuotos, johon on yhtäläiset oikeudet niin tulkkilla kuin tilaisuuden osallistujilla. Lakiesityksessä puhutaan vain työnantajan ja työntekijän (tulkin) tekijänoikeuksista tulkkeseen jättäen ulkopuolelle muut osapuolet, joilla myös on tekijänoikeuksia omaan tuotokseensa eli puheeseensa (luennoitsija, opiskelijat/opettaja, muut läsnä olevat puhujat). Kirjoitustulkkauksessa tulkkeen tuottaa tulkki, mutta "teoksena" voidaan pitää myös esim. luennoitsijan puhetta. Kenellä tällöin on ensisijainen tekijänoikeus teokseen?

Tällä hetkellä kirjoitustulkkien työnantajat ovat pääsääntöisesti olleet tulkkien kanssa samaa mieltä siitä, että kirjoitustulkkia ei voida tallentaa eikä käyttää uudelleen tilaisuuden jälkeen. Toiveita tallenuksesta on tullut pääsääntöisesti asiakkailta. Päätös tulkkeen tallentamisesta voidaan tehdä vain niin, että siitä erikseen sovitaan jokaisen osanottajan sekä tulkin työnantajan kanssa. Suomen kirjoitustulkit ry suosittaa, ettei tulkkia koskaan tallenneta. Kirjoitustulkkkaus ei vastaa esim. muistiinpanoja, vaan on hetkessä tapahtuvaa simultaanitulkkkausta. Sen on tarkoitus poistua tulkkauksilanteesta samalla tavoin kuin puhuttu tai viitottu tulke. Mikäli kirjoitustulkkkaus tulisi tallentaa automaattisesti, se mahdollisesti vaikeuttaisi myös kuulovammaisten tulkkaukspalvelun saamista.

Suomen kirjoitustulkit ry korostaa myös, ettei työnantajan oikeuksia saa yksipuolisesti lisätä työntekijän kustannuksella eikä tulke saa olla automaattisesti työnantajan myytävissä eteenpäin. Yhdistys on samaa mieltä Akavan kanssa siitä, että lakiesityksessä on yliarvoitu yleissitovien työehtosopimusten merkitys, sillä käännösaloilla näitä ei ole.

Suomen kirjoitustulkit ry yhtyy Akavan vaatimukseen siitä, että opetusministeriön esitys tekijänoikeuslain muuttamisesta vedetään pois. Nykyinen lainsäädäntö ja käytännöt ovat riittäviä teosten tehokkaan hyödyntämisen kannalta.

Suomen kirjoitustulkit ry:n hallitus